

Egne at tilveiebringe omfattende Undersøgelser angaaende de Midler, der maatte gives til yderligere at fremme denne vigtige Sag. Og endvidere hedder det: „Ministeriet maa herved gjøre Regning paa, at den Stemning til at bringe de i saa Henseende fornødne Offre, der saavel ved denne Leilighed som ellers har udtalt sig i Rigsdagen, ogsaa findes trindt omkring i Landet, og at Ministeriet saaledes vil blive sat istand til fuldstændigere end hidtil at overvinde endeel af de Hindringer, som baade i ældre og nyere Tider ere traadte iveien for de ovenmeldte Bestræbelser“. Dette Circulaire indeholder derefter nogle almindelige Bemærkninger om Hovedpunkterne i det dengang indbragte Lovforslag, der, som det maaffee vil erindres, var ikke lidet forskjelligt fra det Forslag, som nu foreligger til Behandling. Det først fremkomne Forslag gik nemlig ud fra, at i det Hele taget enhver fast ansat Landsbysskolelærer skulde idetmindste nyde den Lønning, som i Skoleanordningen af 29de Juli 1814 er fastsat som den almindelige, men kun som den almindelige, idet det udtrykkelig, som af den første ærede Taler er anført, søies til: at Undtagelser derfra kunne gjøres, hvor Communerne ikke ere istand til at udrede dette Ordinarium. Forslaget gik altsaa ud fra, at dette skulde være den mindste Løn, der kunde tillægges Skolelæreren; men med Hensyn til Maaden at tilveiebringe denne Løn paa gik Forslaget den Wei, at det kun lod Lønnen in natura, det vil sige de 6 Rd. Rug og 10 Rd. Byg, hvile som en Byrde paa den enkelte Commune, hvorimod det kastede de 25 Tdr. Byg efter Capitelstart over paa Amtet, til Repartition efter Hartkornet, men dog igjen med den Begrændsning, at Repartitionen skulde affattes saaledes, at Præstationen kunde udredes med $1\frac{1}{4}$ Skp. Byg pr. Td. Hartkorn, og forsaavidt den oversteg dette Beløb, skulde den fordeles paa de Fonds, der hørte under Cultusministeriet, og navnlig paa Sorø Academi. Saaledes var Grundtanken i dette Forslag. I det omtalte Circulaire, som jeg her har i min Haand, blev der gjort opmærksom paa de Betæneligheder, der fra forskjellige Sider frembøde sig med Hensyn til en saadan Ordning; der blev navnlig gjort opmærksom

paa, at ihvorvel det kunde være Tilfældet, at enkelte Communer kunde vinde ved, at de 25 Tdr. Byg bleve lagte over paa Amtet ved en Repartition som foreslaaet, vilde dog andre Communer komme til at lide derved, og at det navnlig ofte kunde blive Tilfældet, at den foreslaaede Repartition vilde blive ubillig, idet det ikke blot er i de mindre opdyrkede, mindre befolkede og mere udstrakte Sogne, men ogsaa i de bedre dyrkede, stærkt befolkede og mere formuende Communer, hvort der i Forhold til Hartkornet findes flere Skoler end i andre Egne, saaledes at den Byrde, der blev taget fra de enkelte Communer og kastet over paa hele Amtets Hartkorn, vilde ubillig tages fra saadanne stærkt befolkede og formuende Communer og kastes over paa andre Communer, som mindre kunde taale det. Der blev fremdeles gjort opmærksom paa med Hensyn til Bestemmelsen om at overføre en Deel af Udgiften paa de under Ministeriet hørende Fonds, at det vilde blive meget ubestemt og usikkert, hvor stor denne Byrde vilde blive; man indskrænkede vel Byrden efter Forslaget saaledes, at det skulde være $1\frac{1}{4}$ Skp. Byg, der skulde svares pr. Td. Hartkorn, men deraf fulgte, at Beløbet af denne Repartition kun vilde strække til, naar der paa vedkommende Amt ikke var mere end een Skolelærer for 160 Tdr. Hartkorn, og da dette Forhold overstredes i flere Amter, endog overordentligt, vilde disse Amter kunne kaste en Deel af de paa dem hvilende Udgifter til Skolevæsenet over paa Fonds, der iøvrigt ikke stode i nogen directe Forbindelse med denne Sag. Men, hvad der især blev gjort gjældende, og det vistnok med Føie, det var, at ved en saadan Ordning af Sagen vilde der lægges mange Vanskeligheder iveien for en heldigere Udvikling af Skolevæsenet, idet der meget ofte vilde møde Hindringer for Forbedringer i saa Henseende, og navnlig for Udvidelse af Skolernes Antal; og det baade fra Amtsrådets Side, som jo maatte varetage de øvrige Communes Interesse, og ligeledes fra Ministeriets Side, der ikke kunde være ligegyldigt ved, at en stedse voxende Byrde kastedes over paa Fonds, som havde anden Bestemmelse. Jeg mener, at dette maa erkjendes for at være Betæneligheder af